వశీకరణం

"మిత్ర వశీకరణం" అన్న పుస్తకాన్ని పలుమార్లు చదివి ఆకళించుకొన్నాడు సుందరరావు. ఇక తెలుసుకొన్న విషయాలన్నిటిని ఆచరణలో పెట్టడమే తరవాయి అనుకొన్నాడు. తన చుట్టూరా వున్నవాళ్ళందరిమీదా ప్రయోగాలు జరపాలనుకొన్నాడు.

ఆ పుస్తకంలో అనేక సూచన లివ్వబడినవి. ఎలాంటి వారిని ఏవిధంగా వశపర్చుకోవచ్చునో, ఎవరిదగ్గిర ఎలా సంచరించాలో, ఎలా మాట్లాడాలో, ఏమేమి మాట్లాడాలో వివరంగా వ్రాయబడింది. అన్నిటినీ అమలులో పెట్టడానికి మంచి శ్రద్ధ, పట్టుదల కావాలని పది పేజీలు రాయబడింది. అందుకని సుందరరావు ముందు అన్ని విషయాలూ బాగా ఆలోచించి ఒక మంచి పంథా ఏర్పరచుకొన్న తర్వాత రంగంలో ప్రవేశించాడు.

మిత్రుల్ని పేరు పెట్టి పిలవడం చాల మంచిదని అందులో ఒక సలహా!

ఉదయం ఆఫీసుకు వెళ్తూ వుండగా ఒక మిత్రుడు కనిపించాడు.

"ఏమండీ! శ్రీరామచంద్రుడుగారూ కులాసా..." అని పలకరించాడు మిత్రుణ్ణి.

మిత్రుడు నిలిచాడు. సుందరరావు సంతోషించాడు. "మొదటిమెట్టు" అనుకొన్నాడు.

"మేష్టారుగారూ! మీరు మొదలుపెట్టారూ! అనుకొన్నాన్లెండి. ఎప్పుడైతే ఆ రౌడీమూకతో చేరారో అప్పుడే అనుకొన్నాను; మీరు చెడిపోతారని. వట్టి వెధవలు. ఇంకోణ్ణి హేళన చేయడమేగాని స్వతహాగా ఒక్కడూ ఉప్పురాతికి పనికిరాడు. ఇంకోడు అవినీతిపరుడని గంటస్థంభం మీదెక్కి గోలపెట్టి నానారభసచేస్తారు. తాము రహస్యంగా అంతకన్న లుచ్ఛాలు! అలాంటి మూఢులతో మీలాంటి మంచివారు చేరడం ఏమీ బాగోలేదు. ఇంకా పైకి రావలసినవారు, చదువుకొన్నవారు, యువకులు, మంచి ప్రవర్తన అలవరచుకొని నలుగురిలోనూ మంచివాడూ, కుదురైనవాడూ, యోగ్యుడూ అనిపించుకోవలసినవారు — మీరే యిలా అయిపోయారు. ఇంత త్వరగా ఇలా చెడిపోతారనుకోలేదు. పోనీ లెండి. రేపయ్యేది, ఇవాళే అయింది. తెలీకడుగుతానుగానీ ఎవడిభార్య యెలా పోతే మీ కేమండి? ఎవడి సంసారాన్ని ఎవడెలా చక్కబెట్టుకుంటే మీ దేం పోయిందీ, అంటాను. అవును నాభార్య నాకు ఇష్టం లేదు... పంపించేశాను. పీడా వదిలిపోయిందనుకున్నాను. మా మధ్య వెయ్యి జరిగివుంటాయి. అవన్నీ మీకెందుకు భార్యాభర్తలన్న తర్వాత లక్ష వుంటాయి. ఏవో మనస్పర్థలొచ్చాయి. దాంతో ఆవిడ వెళ్ళిపోయింది...ఏం మీకేం...? ధైర్యముంటే ఆవిణ్ణి వెళ్ళి అడగరాదూ... మీరే ఆమెను ఉద్ధరించరాదూ! ప్రతివాడూ ఓ వాల్మీకి కాలేకపోయాడా...

ఇదిగో మేష్టారుగారూ! మర్యాదగా చెపుతున్నాను....ఇంకా చిన్నవారు, ఉన్నతికి రావలసినవారు. నా మాట ఒక్కటి వినండి. ఇక ఇలాంటి విషయాల్లో జోక్యం కలుగజేసుకొన్నారా... సర్వనాశనమైపోతారు. వాళ్ళకేం అన్ని విధాలా చెడ్డారు. ఇప్పటికి పోరంబోకు లనిపించుకొన్నారు. అలాగనిపించుకోవాలనుకొంటే సరేసరి! ఏదో నేను చెప్ప వలసింది చెప్పాను. ఆ తరువాత మీ యిష్టం. బాగే పడతారో, చెడిపోతారో ... నిర్ణయించుకోండి. వస్తాను... సెలవు...వాళ్ళమాత్రం జాగ్రత్త" అంటూ విసవిస నడిచి వెళ్ళిపోయాడు.

తక్షణం ఎక్కడైనా ఒక లోతైన సొరంగంలోకి పడి మూర్ఛపోవాలనిపించింది సుందరావుకు. అతనికేమి బోధపడలేదు. తల తిరిగిపోయింది. ముఖం వికారంగా మారిపోయింది. కాళ్ళు చేతులు వణకసాగాయి. ప్రక్కగా చూశాడు. ఒక హోటలు కనిపిస్తే, అందులోకి చొరబడ్డాడు. అర్జెంటుగా కాఫీ తెప్పించి త్రాగేశాడు.

ఇంతలో అక్కడికి నాగరాజరావని ఒక మిత్రుడు వచ్చాడు. ఈసారి ఎలా పలుకరించాలో తోచక వూరికే వుండిపోయాడు. ఆ మిత్రుడు దగ్గరగావచ్చి—

"ఏమి స్వామీ! కళ్ళు కనిపించలా? నాకేసి శత్రువును చూచినట్లు చూస్తారేమిటి? పలకరించడం చేతగాకపోతే పోయింది. ముఖంలో, నన్ను గుర్తించిన సూచనలే లేవేమిటి? "గుడ్ గాడ్" అన్నాడతను.

"క్షమించండి. ఏదో ఆలోచిస్తూ వుండిపోయాను. రండి కూర్చోండి" అన్నాడు.

నాగరాజారావు దగ్గరకువచ్చి కూర్చున్నాడు.

"ఏమిటి విశేషాలు" అన్నాడు వెయిటర్‌ను పిలిచి కాఫీకి ఆర్డరిచ్చాడు..

"మీరంతా చేరి నా కొంప ముంచారండీ! మీ రందరూ మీ ప్రక్క సీటాయన్ని శ్రీరామచంద్రుడుగా రంటూ వుంటే నేనూ ఆ పేరుపెట్టి పిలిచేశాను...... దాంతో..."

"ఏమిటీ ఆ పేర్తో పిలిచేశారూ? కొంప ముంచేశారు పొండి! మేము ఆయన్ని ఆ పేరుతో వ్యవహరిస్తామేగాని, పిలవడం అలా పిలవం కదండీ...! ఇంతకూ ఆయన ఏ మన్నాడూ..." అని ఆతురత కనబరిచాడు నాగరాజా రావు.

"నా భార్య ఎలాపోతే మీ కేమండీ! అంటాడేమి టండీ ఆయన. నాకేం బోధపడలా..." అన్నాడు సుందర రావు.

"అదే అందులోనేవుంది. రామాయణంలో శ్రీరాముడు ఒక చాకలి మాట విని, భార్యను అరణ్యానికి పంపించేశాడుకదా! అలాగే మనవాడూ ఆ శ్రీరామచంద్రుల వారిని యథాశక్తి అనుసరిద్దామని; ఈ మధ్యనే భార్యను పుట్టింటికి పంపించేశాడు. అంతకు మునుపు పోట్లాడుకొని రోజూ ఏడుపు ముఖంతో ఆఫీసుకు వచ్చేవాడు..."

"తెలిసిందండి! ఇక చాలు ఇక ఇలాంటివాటి జోలికి చస్తే వెళ్ళను" అని లేచాడు సుందరరావు.

నాగరాజారావుకు కాఫీ వచ్చింది.

"కూర్చోండి. ఒక్క నిముషం. నేనూ వచ్చేస్తాను" అన్నా వినిపించుకోకుండా వెళ్ళిపోయాడు సుందరరావు.

* * *

ఈ "పాయింట్" ఇలా దెబ్బతిన్నది. మరో పద్ధతి చూడాలనుకున్నాడు.

ఎదుటివారి గుణాలను ప్రశంసించడం చాలమంచిది. అప్పుడు ఎదుటివారు చాల సంతోషిస్తారు" అని ఆ గ్రంథ కర్త మరో సూచన చేశాడు.

ఆఫీసరుగారి పర్సనల్ అసిస్టెంట్‌తో స్నేహంగావుంటే చాలా లాభాలున్నాయి. ఆయన అన్నివిషయాలూ తెలిసిన వాడు మంచివాడు. అలాంటివాడి స్నేహం గనక సంపాయిస్తే బావుంటుందికదా అనుకొన్నాడు.

మధ్యాహ్నం ఆయన దగ్గరకు వెళ్ళి "నమస్కారం చెప్పి కూర్చున్నాడు. "నమస్కారం" అని విష్ చేయడం చాలా ఉత్తను పద్ధతిగా ఆ పుస్తకంలో చెప్పబడింది.

"ఏమిటీ కొత్తగా?...ఏమైనా పనుంది కాబోలు. నాకు తెలీదూ? పనుంటే ఎంత వినయమైనా చూపిస్తారు, ఆ పనయ్యేవరకున్నూ. తర్వాత 'నువ్వెవరు?' అన్నట్లు ప్రవర్తిస్తారు. సరేలెండి, ఏం కావాలన్నారూ...?" అన్నా డాయన.

పొడిగా నవ్వి "ఆ...ఏం లేదండీ. ఊరికేనే ఇలా వచ్చేనంతే...అంటూ బల్లమీది కాగితాలమీదికి దృష్టి పోనిచ్చాడు.

ఈ దస్తూరీ మీదేనాండీ? ఆహా...ఏం అందంగా వున్నాయండీ అక్షరాలు, ముత్యాల్లా వున్నాయి, తామ రాకుమీది నీటి బొట్లు సూర్యుని వెలుగులో మెరిసినట్లు మిలమిల మెరిసిపోతున్నాయండీ. ఈ దస్తూరీయేకాని ఏ ఆడ పిల్లదైనా అయితే నేను టక్ మని పెళ్ళాడేద్దును..." అన్నాడు తనలోతాను మురిసిపోయాడు. ఆహా... ఏం దంచేశాను"

పి. ఏ. గారు అదోలా చూశారు.

"మీకు ఏం పని లేదూ? మొన్న ఆ రిపోర్టడిగామే అది ఇంతవరకు అందలేదేం?" అన్నాడాయన.

సుందరరావు మాట్లాడబోయాడు. కానీ నాలిక దిగజారి...లోపలికి వెళ్ళి గుండెను కౌగిలించుకొంది. నోటి నుంచి మాట రాలా.

"పంపించేస్తానండీ. వస్తానండీ. సెలవు" అంటూ అక్కణ్ణుంచి ఇవతలికొచ్చేశాడు. వెనకటి మిత్రుడు నాగ రాజారావే మళ్ళీ కనిపించాడు, తన దురవస్థను విన్నవించు కొన్నాడు.

"మళ్ళీ కొంపకు నిప్పు పెట్టారండీ! అది ఆయన భార్యకానీ, కుమార్తె దస్తూరీకానీ కావచ్చు. అప్పుడప్పుడూ ఆయన ఫైల్స్ ఇంటికి తీసుకువెళ్ళి వాళ్ళ సహాయం తీసు

కొంటూ వుంటారు...'మూర్ఛ' వచ్చినట్లయి మాట్లాడు తున్న మిత్రుడి మీద పడ్డాడు సుందరరావు.

*　　　*　　　*

వారంరోజులు గడిచాయి. మొదట మరి ఈ 'వశీ కరణ' సిద్ధాంతాలజోలికి పోరాదనుకొన్నాడు గానీ, ఇప్పుడు ఇంకొక్క ప్రయోగంచేసి, చూసి, మరి వదిలేద్దామను కొన్నాడు.

ఇంట్లో ఒక రోజు పొద్దు గడవకుండా చాల కష్టంగా ఉంటుంది. ఎవరయినా మంచి కబుర్లు చెప్పేస్నేహితులుంటే బావుండేది. పెళ్ళయివుంటే భార్య వుండేది. ఇప్పుడు ఇంట్లో అమ్మవుంది. ఆమెను పలకరించాలంటే భయం! 'చెడి పోతున్నా'వని గోల పెడుతుంది.

వీధి చివర వెంకట్రావని ఒక స్కూలు మేస్టారుగారు న్నారు. ఎన్నో పుస్తకాలు చదివినవాడు. సరసుడు. మంచి వక్త. సర్వవిషయ పరిజ్ఞానంగల ప్రజ్ఞావంతుడని ఎవరో చెప్పారు. పరిచయంవుంది. రోజూ పలకరించుకుంటూ వుంటారు. ఒకసారి ఇంటికి పిలిచి కాఫీ ఇస్తే స్నేహం కుదురు తుందనుకొన్నాడు. పుస్తకంలో భోజనానికి పిలవడం మరీ శ్రేష్ఠమైనదని రాయబడింది. కానీ అమ్మ వండిన వంటకాల రుచి చూశాడంటే, మళ్ళీ తనముఖం చూడడని భయం వేసింది.

ఒక రోజు సాయంకాలం ఆఫీసునుంచి వస్తూవుంటే వీధి మలుపులో వెంకట్రావుగారు కనిపించారు. మామూలు పలకరింపు లయ్యాయి.

"మీారోసారి మాయింటికి రావాలండీ. ఇంట్లో ఏం తోచడంలేదు. పైగా..." సుందరరావు మాట పూర్తి కాలేదు...

"ఆహా...ఇప్పుడేరానూ...దానికేమండీ? పదండి" అంటూ దారి తీశారు. సుందరరావు అనుసరించాడు. ఇద్దరూ ఇల్లు చేరుకొన్నారు. దారి పొడుగునా ఆయన ఏదో మాట్లాడుతూనే వున్నారు.

చెరో కుర్చీలో కూర్చున్నారు. సుందరరావు అమ్మ ఇద్దరికీ కాఫీ తెచ్చి యిచ్చింది. వెంకట్రావుగారు బల్లమీాద వుంచి కాఫీని సహజంగా మాటల మధ్యలో అందుకొని ఎప్పుడో పూర్తిచేశారు. అందులో ప్రత్యేకమైన నేర్పు వుంది. కాఫీకి ఆయన అట్టే ప్రాధాన్యం ఇవ్వలేదు. కనీసం గుర్తించను కూడా లేదు. తన స్వంత బల్లమీాద సిగరెట్ అందుకున్నట్టు అందుకొని పూర్తి చేశాడు. అలా చేయడం సుందరరావుకు నచ్చలేదు. కాఫీకి 'అగౌరవం' జరిగిందను కొన్నాడు.

వెంకట్రావు వివిధ విషయాలు మాట్లాడుతున్నారు. ఒక విషయంమీాదినుంచి మరో విషయం మీాదికి చెంగు చెంగున దాటి...పోతున్నారు...

"పంథొమ్మిదివందలానలభై ఆరులో నేను మహాత్మా గాంధీగారిని చూశాను. ఆయనకు గజం దూరంలో నిల్చు న్నాను. నా ప్రక్కనే అప్పుడు మాబావమరిది నిల్చున్నాడు. అతనిప్పుడు 'రేడియో'లో పనిచేస్తున్నాడు. అతని నాటికలు రేడియోలో వినితీరవలసినవి. అసలు ఈ రేడియో నాటిక

లకు ఒక మంచి టెక్నిక్ వుంటుంది. ప్రతి దానికీ ఒక టెక్నిక్ వుంటుంది. బిపిన్ చంద్రపాల్ ఉపన్యసిస్తుంటే ప్రజలు ఉద్రిక్తులయ్యేవారు. మనిషికి ఉద్రేకం చాలాచెడ్డది. ఒక్కొక్కప్పుడు ఇది మన కొంప ముంచుతుంది. ఏదో ఉద్రేకంలో భార్యాభర్తలు పోట్లాడుకొని విడిపోయి, జీవితాంతం బాధపడిన గాథలు చాలావున్నాయి. ఈ దాంపత్య జీవితాలు నాశనం కావడానికి చాల కారణా లున్నాయండీ. మొదటిది. చాలమంది భర్తలు, భార్యల్ని మనుష్యులుగా గుర్తించకపోవడం...గుర్తించకపోవడంవల్ల 'భార్య'లు చాల కష్టాలకు లోనవుతున్నారు. నాలుగోది...ఇప్పుడు ఎన్ని చెప్పానండీ...ఆ ఐదవది...పోన్లెండి...ఈ ఒకటి రెండు పెద్ద సమస్యలు. చిన్నప్పుడు నాకు లెక్కలు చాల కష్టమైన పాఠ్యభాగం. కానీ స్కూలు ఫైనల్లో నూటికి డెభ్భైమార్కు లొచ్చాయి. అదృష్టం, అంతే. అదృష్టంలేనిది ఏమీరాదు. నాకు తెలిసిన దురదృష్టవంతు డొకడున్నాడు. అతను చాలా సంపాయిస్తాడు. ఏం లాభం? అంతా సిగరెట్లు కాఫీలకే తగ లేస్తాడు. సిగరెట్ వొంటికి చాలా చెడ్డది. ఏమంటారు?... ఆ మాటకొస్తే కాఫీ మరీ చెడ్డది. ఒక ఆంగ్ల వారపత్రికలో "సిగరెట్లు ఆరోగ్యానికి చెరుపా" అనే విషయమై పాఠకులు చర్చలు జరుపుతున్నారు. ఎవరి అభిప్రాయం వారు పంపు తున్నారు. జనవాక్యం...అంతే...కాశ్మీర్‌లో జనవాక్య సేకరణకు, మన వి. కె. కృష్ణమీనన్ అంగీకరించడంలేదు, మొన్న భద్రతాసమితి సెక్యూరిటీ కౌన్సిల్‌లో పధ్నాలుగు గంటలు గంభీరోపన్యాసం ఒక కళ దానికో టెక్నిక్ వుంది.

ప్రతిదానికి ఒక టెక్నిక్ వుంది. అతను రేడియో స్టేషన్‌లో పనిచేస్తున్నాడు. మీ ఇంట్లో రేడియో వుందనుకొంటాను. మా ఇంట్లో ఒకటుండేది. ఇప్పుడు లేదులెండి..."

మాట్లాడుతున్నాడు మహానుభావుడు! సుందరరావుకు ఏమీ తోచలేదు. ఆయన తన ఎదుట ఒక 'మానవుడు' ఉన్నట్లు గూడా గమనించడంలేదు. తన మాటలు ఒకరు వింటున్నారనే ధ్యాసకూడా లేదు. ఆయన ఉపన్యాసానికి అంతూ దరీ కనిపించడంలేదు. "ఏం చేయన్రా శ్రీహరీ" అనుకున్నాడు సుందరరావు.

దీపాలు వెలిగాయి!

రాత్రి ఎనిమిదయింది...

తొమ్మిదయింది...

భోజనానికి పిలుపువచ్చింది.

ఇద్దరూ భోజనంచేశారు.

వెంకట్రావుకు ఈ 'చిన్న అడ్డంకు' లేపీ ఆటంకం కలిగించలేదు. ఆయన మాట్లాడుతూనే వున్నాడు. భోజనం తర్వాత మళ్ళీ కూర్చున్నాడు. తాంబూలం వేసుకోవటం మాటల్లో 'మాటగా' జరిగిపోయింది. సుందరరావు నిద్రను ఆపుకోలేకపోయాడు...ఎప్పుడో నిద్రపోయాడు, కుర్చీలో నిద్రపోయాడు. వెంకట్రావుగారే మాట్లాడుతూనే వున్నారు. చాలసేపటి తర్వాత హఠాత్తుగా మాట్లాడుతూ... వెళ్ళిపోయారు. తలుపు గొళ్ళెం పెట్టడానికికూడా ఆ ఇంట్లో ఎవరూ మేలుకుని లేరు.

మర్నాడు సాయంకాలం మళ్ళీ పిలవకుండానే వచ్చి ఇంట్లో కూర్చున్నారు వెంకట్రావుగారు. రాగానే మాట్లాడటం ప్రారంభించారు. అక్కడ వుండలేక వంటింట్లోకి వెళ్ళి, మంచినీళ్ళయినా త్రాగాలని సుందరరావు లేచాడు. ఆయన చెయ్యిలాగి కూర్చోబెట్టి అన్నారు.

"ఆఁ...ఇప్పుడేం కాఫీలెండి. ఏం అవసరం లేదండీ. అసలు నాకు కాఫీ అలవాటు లేదండీ. ఎప్పుడన్నా ఓవల్టిన్ త్రాగుతానంతే. అందులోనూ భోజనంవేళ దగ్గరపడుతోంది మరి. ఎప్పుడూ ఏ వేళకది భుజించాలి. ఏమంటారు? ఈ కాలం కుఱ్ఱవాళ్లు ఏదీ ఒప్పుకోరు. మా అబ్బాయి బియ్యే చదువుతున్నాడు. ఈ కాలంలో ఏం బియ్యేలెండి? మా కాలంలో బియ్యే అంటే బియ్యపుబస్తా అన్నమాటే. బియ్యం ఇప్పుడు మరీ ధర ఎక్కువయిపోయిం దనుకోండి..."

సుందరరావు కూలబడిపోయాడు. హఠాత్తుగాలేచాడు. ఆ లేవడంచూచి వెంకట్రావుగారు కూడా డంగయిపోయారు. సుందరరావు అలమరలోంచి "మిత్ర వశీకరణము" పుస్తకాన్ని తీశాడు. అగ్గిపుల్ల గీసి దానిని వెలిగించాడు. అది విచారంగా కాలిపోసాగింది.

వెంకట్రావుగారు...ఒక్క క్షణం వుండి, పుస్తకాలను గురించీ, నిప్పును గురించి, అడవిలో 'అగ్గికోడి' గురించీ ప్రసంగం సాగించారు.

సుందరరావు ఇంక ఏవిధంగానూ వెంకట్రావును వదిలించుకోలేక పోయాడు. ఇంట్లో వీధిలో పార్కులో, ఆఫీసులో...ఎక్కడికి వెళ్ళినా— వెంబడించ సాగారాయన!

ఏం చేయాలో తోచలేదు...

ఏ పనీ జరగడంలేదు...

ఎక్కడికి వెళ్ళడానికీ వీలులేకుండా పోయింది.

ఇల్లు మార్చినా లాభం లేదనిపించింది.

బదిలీ చేయమని ఆఫీసరుగారికి దరఖాస్తు పెట్టుకొన్నాడు!